

آزمایشگاه طراحی سیستم های دیجیتال

دکتر اجلالی

مبینا حیدری - عاطفه قندهاری - نیکا قادری
بهار ۱۴۰۳

آزمایش نهم

طراحی حافظه $Tcam$

تاریخ گزارش: ۱۱ خرداد ۱۴۰۳

فهرست مطالب

۱	معرفی و بررسی هدف تمرین
۱	۲ مازول ها و توضیحات
۱	۱.۲ comparator
۲	۲.۲ tcam
۴	۳.۲ testbench
۷	۳ اجرا و شکل موج
۷	۴ نتیجه گیری

۱ معرفی و بررسی هدف تمرین

حافظه های $Ternary Content Addressable Memory (TCAM)$ نوع خاصی از حافظه های رایانه ای هستند که در برخی از برنامه های جستجو با سرعت بسیار بالا استفاده می شوند. این نوع حافظه کاربرد های متفاوتی دارد، برای مثال در فشرده سازی و بانک داده ها و سیستم های هوشمند. تفاوت $TCAM$ های سه گانه با CAM های عادی در این است که در CAM فقط مقادیر باینری ۰ و ۱ را میتوان ذخیره کرد. اما در $TCAM$ می توان سه مقدار ۰، ۱ و x را ذخیره کرد بدین صورت که x با هر دو بیت ۰ و ۱ منطبق می شود. به همین دلیل به این نوع CAM ها، سه گانه گفته میشود. برای مثال دو داده $11x$ و $xx0$ منطبق هستند و $match$ می شوند. در ادامه ابتدا به توضیح مازول اصلی می پردازیم، سپس کد تست پنج را بررسی کرده، و در آخر خروجی آن را مورد بررسی قرار می دهیم.

۲ مازول ها و توضیحات

۱.۲ comparator

ورودی و خروجی ها و مقادیر تعریف شده:

۱. a : ورودی. عدد ورودی اول. تعداد بیت های آن برابر با طول هر خانه از حافظه اصلی می باشد و $tcam$ ، این مقدار را پارامتری وارد می کند.
۲. b : ورودی. عدد دومی که قرار است با اولی مقایسه شود.
۳. $match$: خروجی. نشان می دهد آیا تطابقی بین دو عدد وجود دارد یا خیر.
۴. $matches$: رجیستر. مشخص می کند هر دو بیت متناظر در دو عدد با هم تطابق دارند یا خیر. اندازه آن برابر با اعداد ورودی می باشد.

```
module comparator #(
    parameter MEM_SIZE = 16,
    parameter MEM_LENGTH = 16
) (
    a,
    b,
    match
);
    input [MEM_LENGTH-1:0] a;
    input [MEM_LENGTH-1:0] b;
    output match;

    wire [MEM_LENGTH-1:0] matches;
```

شکل ۱: ورودی و خروجی در مقایسه کننده

```

genvar i;
generate
    for(i = 0; i < MEM_LENGTH; i = i + 1) begin
        assign matches[i] = a[i] == 1'bx || b[i] == 1'bx || ~(a[i] ^ b[i]);
    end
endgenerate

assign match = &matches;

endmodule

```

شکل ۲: بدنه *comparator*

حال بدنه اصلی این ماژول را مورد بررسی قرار می دهیم که شامل یک حلقه *for* می شود. کافی است روی تمام بیت های یک خانه حلقه ای زده و اگر هر دو کاملاً با هم برابر بودند یا حداقل یکی x بود x با هر دو منطبق می شود - بیت متناظر از رجیستر *matches* را یک کنیم. در آخر، از بیت های *matches*، *and* گرفته و در خروجی قرار می دهیم. اگر دو عدد مطابق باشند، تمام بیت ها یک هستند و در نتیجه خروجی نیز یک می باشد.

۲.۲ tcam

ورودی ها:

۱. *clk*: سیگنال کلاک

۲. *rstN*: ورودی ریست. که اگر صفر شود مقادیر کل خانه های حافظه صفر می شوند.

۳. *write enable: we*: اگر یک شود داده ورودی روی آدرس مشخص شده نوشته می شود.

۴. *waddr*: آدرس خانه ای که می خواهیم روی آن بنویسیم.

۵. *data*: داده ای که می خواهیم در حافظه جستجو، یا روی حافظه نوشته شود.

۶. *search*: ورودی جستجو که با یک شدن آن، در حافظه به دنبال داده ورودی می گردیم.

خروجی ها:

۱. *saddr*: اگر جستجو موفقیت آمیز باشد، آدرس خانه پیدا شده در *saddr* قرار می گیرد. در غیر این صورت مقدار آن ناشناخته^۱ است. (x)

۲. *sdata*: مقدار داده ی تطابق داده شده در صورتی که جستجو موفقیت آمیز باشد.

۳. *found*: سیگنالی که مشخص می کند آیا داده ورودی پیدا شده است یا مطابق با مقدار خانه ای در حافظه است یا نه.

مقادیر تعریف شده در بدنه درونی کد:

۱. *mem*: آرایه ای از بردارها که نقش حافظه اصلی را در ماژول دارد و داده ها روی آن ذخیره می شوند.

۲. *matches*: همواره مشخص می کند که آیا داده ورودی (*data*) با تک تک خانه های حافظه *match* شده است یا نه.

۳. *search_res*: (شماره) اندیس^۲ خانه ی تطابق یافته را نگه می دارد.

۴. *addrx*: عددی به تعداد بیت های آدرس و برابر با x می سازد.

۵. *datax*: عددی برابر با x و به اندازه داده ورودی می سازد.

همانطور که در شکل ۳ پیداست، تمام ابعاد به صورت پارامتریک و بر اساس اندازه و طول حافظه تعیین شده اند. توجه شود که برای تعیین بعد آدرس، با استفاده از تابع \log_2 از سبایز حافظه در مبنای دو لگاریتم گرفته شده است.

برای ابعاد حافظه، دو پارامتر به نام های *MEM_SIZE* و *MEM_LENGTH* تعریف شده است که اولی تعداد خانه (سطر) های موجود در کل حافظه را نمایش می دهد و دومی طول هر خانه از حافظه را بر حسب بیت نشان می دهد. همان طور که در تصویر ۴ مشاهده می شود تمام ابعاد استفاده شده در برنامه مشتقاتی از همین دو پارامتر هستند که باعث می شود ابعاد حافظه متغیر، و قابل مقداردهی باشد.

^۱ unknown
^۲ index

```

input      clk;
input      rstN;
input      we;
input      [$clog2(MEM_SIZE)-1:0] waddr;
input      [MEM_LENGTH-1:0] data;
input      search;
output     [$clog2(MEM_SIZE)-1:0] saddr;
output     [MEM_LENGTH-1:0] sdata;
output     found;

reg        [MEM_LENGTH-1:0] mem [MEM_SIZE-1:0];
wire       [MEM_SIZE:0] matches;
reg        [$clog2(MEM_SIZE)-1:0] search_res;
reg        [$clog2(MEM_SIZE)-1:0] addrx;
reg        [MEM_LENGTH-1:0] datax;

```

شکل ۳: ورودی و خروجی

```

module tcam #(
    parameter MEM_SIZE = 16,
    parameter MEM_LENGTH = 16
) (
    clk,
    rstN,
    we,
    waddr,
    data,
    search,
    saddr,
    sdata,
    found
);

```

شکل ۴: پارامترها

در مرحله بعد، ابتدا دو رجیستر $addrx$ و $datax$ را همواره و با هر تغییری، برابر با x قرار می دهیم تا در هنگام $assign$ ها مشکلی برای ما ایجاد نکند. سپس خروجی ها را مقدار دهی می کنیم:

- $saddr$: اگر در حال جستجو باشیم، مستقیماً برابر با $search_res$ می باشد که اندیس خانه مپ شده را نشان می دهد. اگر هم در حال جستجو نباشیم یا جستجو موفقیت آمیز نباشد، این مقدار را با کمک رجیسترهایی که بالاتر تعریف شد برابر با x قرار می دهیم.
- $sdata$: مقدار داده ی مپ شده را نشان می دهد. در اینجا نیز اگر جستجو نداشتیم یا نتیجه ای یافت نشد برابر با x می شود.
- $found$: در صورتی که در حال جستجو باشیم - یعنی $search$ یک باشد - و همچنین آرایه $matcher$ تماماً x نباشد و حداقل یک بیت ۱ داشته باشد، این بیت باید یک شود. به این معنی که عدد ورودی با حداقل یکی از اعداد موجود در حافظه مطابق است.

```

always @* begin
    addrx = {$clog2(MEM_SIZE){1'bx}};
    datax = {MEM_LENGTH{1'bx}};
end

assign saddr = search ? search_res : addrx;
assign sdata = search ? mem[search_res] : datax;
assign found = (!matches) & search & (!matches != 1'bx);

```

شکل ۵: $assign$ های اولیه

سپس مطابق با شکل ۶ برای هر خانه حافظه - که آرایه ای از بیت ها است - نمونه^۳ ای از ماژول $comparator$ قرار می دهیم که همواره

^۳instance

```

genvar i;
generate
    for (i = 0; i < MEM_SIZE; i = i + 1)
        comparator #(MEM_SIZE, MEM_LENGTH) cmp(mem[i], data, matches[i]);
endgenerate

```

شکل ۶: مقایسه کننده در هر ردیف از حافظه

ورودی *data* را با حافظه مقایسه می کند و طبق آن *matches* را مقداردهی می کند. در بخش آخر، مطابق با تصویر ۷ بدنه اصلی این ماژول پیاده سازی می شود. ابتدا اگر سیگنال ریست فعال باشد، تمام نقاط حافظه با صفر مقداردهی می شوند. اگر این اتفاق نیفتد، مقادیر پیش فرض همه خانه ها برابر با *x* می شود و هر جستجویی با خانه های حافظه مطابقت پیدا می کند. همچنین *search_res* را هم صفر می کنیم. در غیر این صورت، اگر سیگنال نوشتن فعال باشد، داده ورودی را روی اندیسی از حافظه که توسط *waddr* به ماژول داده شده است، می نویسیم. در آخر، اگر به جای *we*، *search* فعال باشد، ابتدا *search_res* را با *x* مقداردهی می کنیم. سپس روی تمام خانه های حافظه حرکت کرده و اندیس اولین خانه ای که *matches* متناظر با آن یک شده بود را به عنوان جواب در *search_res* ذخیره می کنیم.

```

integer j, z;
always @(posedge clk or negedge rstN) begin
    if (~rstN) begin
        for (j = 0; j < MEM_SIZE; j = j + 1)
            mem[j] = 0;
        search_res = 0;
    end
    else if (we)
        mem[waddr] = data;
    else begin
        search_res = addrx;
        if (search && found)
            for (z = 0; z < MEM_SIZE; z = z + 1)
                if (search_res == addrx && matches[z]) search_res = z;
    end
end
endmodule

```

شکل ۷: بخش آخر ماژول *tcam*

۳.۲ testbench

تست بنچ *tb4* *tcam* را مورد بررسی قرار می دهیم، که حافظه ای با اندازه ۱۶ خانه می سازد که طول هر خانه در آن ۱۶ بیت است. ابتدا مطابق با شکل ۸ تعاریف و مقداردهی های اولیه را انجام می دهیم.

```

1  module tcam_TB3;
2
3  reg          clk = 1, rstN = 0;
4  reg          we = 0;
5  reg          [3:0] waddr;
6  reg          [15:0] data;
7  reg          search = 0;
8  wire [3:0]    saddr;
9  wire [15:0]   sdata;
10 wire          found;
11
12 tcam #(16, 16) TCAM4(clk, rstN, we, waddr, data, search, saddr, sdata, found);
13
14 always #5 clk = ~clk;

```

شکل ۸: *testbench* مقدمه

سپس در ۶ مرحله روی خانه های حافظه می نویسیم و در آخر این مراحل، از حافظه خروجی می گیریم تا معلوم شود چه مقادیری روی آن نوشته شود. توجه کنید که در ابتدا و قبل از مقداردهی به حافظه، سیگنال ریست برای مدتی فعال شده است.

```

16  initial
17      begin
18
19          #25 rstN = 1;
20          #10 we = 1;
21
22          waddr = 0;
23          data = 16'b00x0101010000011;
24
25          #10;
26
27          waddr = 5;
28          data = 16'b00x01x1110xxxx00;
29
30          #10;
31
32          waddr = 9;
33          data = 16'b00x010x010010010;
34
35          #10;
36
37          waddr = 6;
38          data = 16'b11x010x010000x0x;
39
40          #10;
41
42          waddr = 2;
43          data = 16'b0000000010000x0x;
44
45          #10;
46
47          waddr = 1;
48          data = 16'b1111110010000000;

```

شکل ۹: نوشتن روی حافظه

```

50      #10;
51      $display(" 0:%b\n 1:%b\n 2:%b\n 3:%b\n 4:%b\n 5:%b\n 6:%b\n 7:%b\n 8:%b\n 9:%b\n",
52          TCAM4.mem[0],
53          TCAM4.mem[1],
54          TCAM4.mem[2],
55          TCAM4.mem[3],
56          TCAM4.mem[4],
57          TCAM4.mem[5],
58          TCAM4.mem[6],
59          TCAM4.mem[7],
60          TCAM4.mem[8],
61          TCAM4.mem[9],
62          TCAM4.mem[10],
63          TCAM4.mem[11],
64          TCAM4.mem[12],
65          TCAM4.mem[13],
66          TCAM4.mem[14],
67          TCAM4.mem[15]
68      );

```

شکل ۱۰: مشاهده حافظه کنونی

در مرحله های بعد، ابتدا سیگنال *we* را غیرفعال کرده، *data* را مقداردهی می کنیم و سیگنال *search* را فعال می کنیم. در چند مرحله، مقادیر مختلف *data* را بررسی می کنیم. اگر داده ای با یکی از خانه های حافظه *match* شود، سیگنال *found* بلافاصله یک می شود و آدرس خانه پیدا شده و مقداری که *match* شده، در اولین لبه بالا رونده بعدی کلاک، به ترتیب در *saddr* و *sdata* قرار می گیرند. بعد از هر مقداردهی، با استفاده از *display* نتیجه جستجو را در ترمینال چاپ می کنیم. اگر جستجو موفقیت آمیز باشد، *found* یک می شود و خانه حافظه ولید نمایش داده می شود. پیاده سازی این توضیحات در شکل ۱۱ قابل مشاهده است.

```

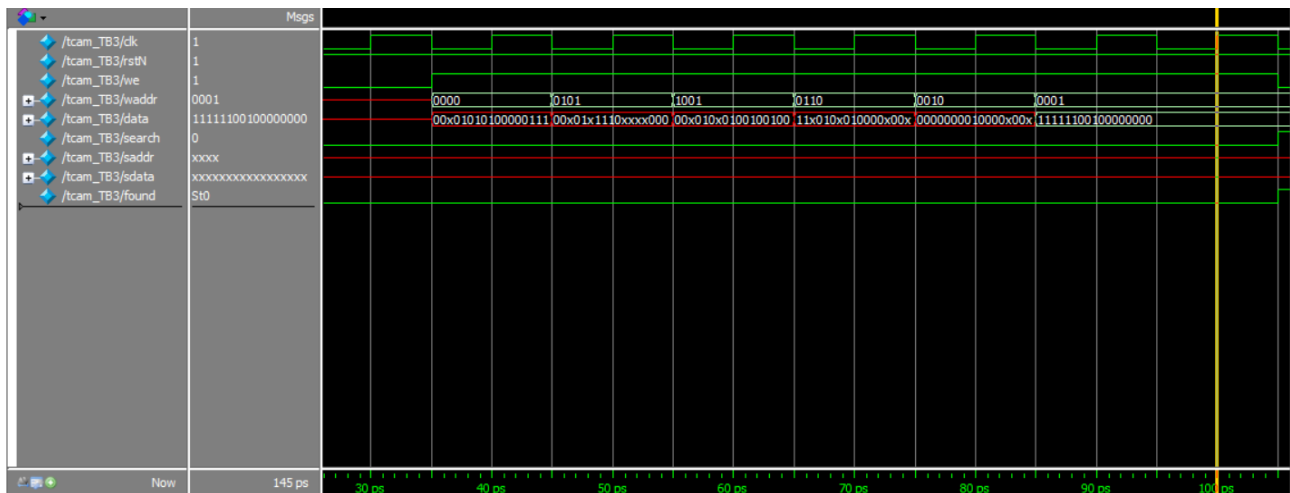
71     #10 we = 0;
72
73     data = 16'b1111110010000000;
74     search = 1;
75
76     #10;
77
78     $display("finding %b: found? %d, mem[%d] = %b", data, found, saddr, sdata);
79
80     data = 16'b1100101010xx0101;
81
82     #10;
83
84     $display("finding %b: found? %d, mem[%d] = %b", data, found, saddr, sdata);
85
86     data = 16'b10x0101010000011;
87
88     #10;
89
90     $display("finding %b: found? %d, mem[%d] = %b", data, found, saddr, sdata);
91
92     data = 16'b0x10xx1110101000;
93
94     #10;
95
96     $display("finding %b: found? %d, mem[%d] = %b", data, found, saddr, sdata);
97
98     #10;
99     $stop;
100    end
101 endmodule

```

شکل ۱۱: *search* در تست بنچ

۳ اجرا و شکل موج

در تصویر ۱۲ می بینیم که مقادیر مختلف بر روی حافظه نوشته می شوند. همانطور که توضیح داده شد در پایان این مرحله از حافظه در ترمینال خروجی گرفته می شود.

شکل ۱۲: نوشتن

شکل ۱۳ بخشی از خروجی ترمینال را نشان می دهد، که تصویری از شرایط حافظه بعد از نوشتن داده روی آن را ارائه می دهد. مشاهده می شود که خانه هایی که مقداری شده اند مقدار موجود در *data* را گرفته اند و بقیه خانه ها صفر مانده اند.

```
# 0:00x01010100000111
# 1:1111110010000000
# 2:000000001000x00x
# 3:0000000000000000
# 4:0000000000000000
# 5:00x01x1110xxxx000
# 6:11x010x010000x00x
# 7:0000000000000000
# 8:0000000000000000
# 9:00x010x0100100100
```

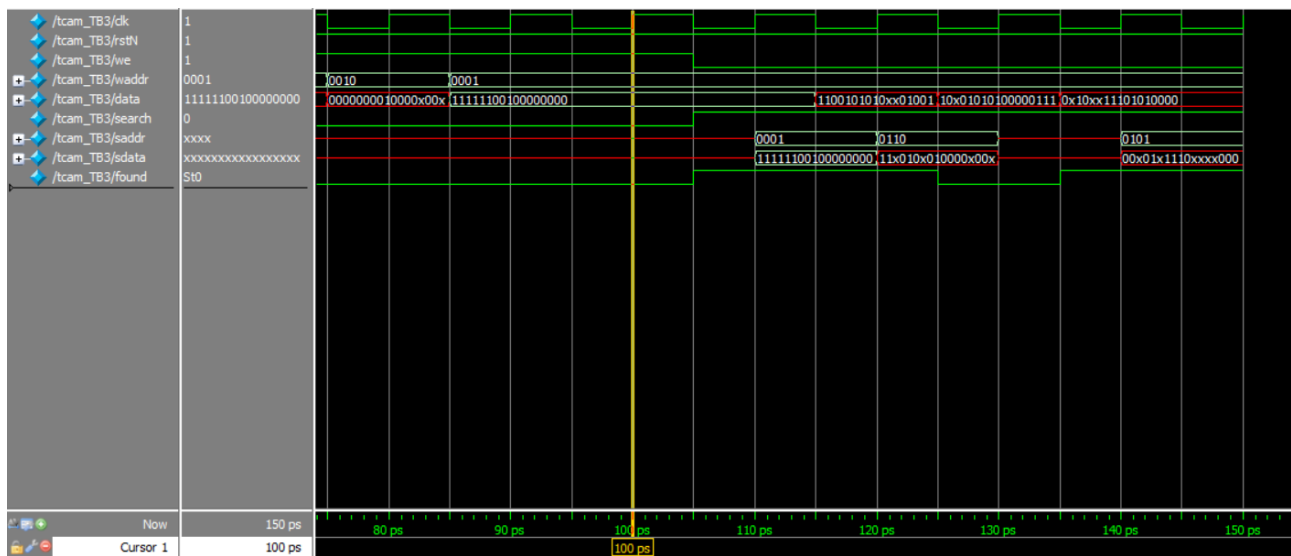
شکل ۱۳: بخشی از خروجی ترمینال پس از نوشتن روی حافظه که روی آن تغییر ایجاد شده است

حال به جستجو می پردازیم.

ابتدا، آخرین مقداری که ذخیره کردیم را ورودی می دهیم. - $b1111100100000000$ - که چون در ۱ ذخیره شده، سیگنال *found* یک می شود و خانه ۱ و دیتای آن در خروجی قرار می گیرد. سپس، ورودی را برابر با $b1100101010xx010100000000$ می گذاریم. اولین خانه ای که با آن *match* می شود خانه ۶ با مقدار $b11x010x010000x00x$ می باشد، چرا که بیت های *x* با هر چیزی *match* می شوند. در ادامه، ورودی $b10x01010100000000$ داده می شود. دو بیت پرارزش این ورودی ۱۰ است اما دو بیت پرارزش مقادیر حافظه ۰۰ و ۱۱ هستند. در نتیجه این مقدار با هیچ خانه ای تطابق نمی یابد و سیگنال *found* صفر می شود. بعد از اولین لبه بالا رونده کلاک نیز *saddr* و *sdata* برابر با *x* می شوند. در مرحله آخر، ورودی *data* را به $b0x10xx1110101000$ تغییر می دهیم. این بار داده ورودی با خانه ۵ با مقدار $b0x01x1110xxxx00$ تطابق می یابد و دوباره *found* یک می شود. اطلاعات این خانه هم در *sdata* و *saddr* ذخیره می شود.

۴ نتیجه گیری

در این سوال، یک حافظه *tcam* با ابعاد پارامتری ساختیم که مقادیر پیش فرض آن $16 * 16$ می باشد اما می تواند *overwrite* شود. سپس به شرح ماژول های درگیر و همچنین تست بنچ پرداختیم. در آخر نیز یکی از تست بنچ ها را اجرا کرده و مقادیر خروجی حافظه را بررسی کردیم.

شکل ۱۴: جستجو

```
#
# finding 11111100100000000: found? 1, mem[ 1] = 11111100100000000
# finding 1100101010xx01001: found? 1, mem[ 6] = 11x010x010000x00x
# finding 10x01010100000111: found? 0, mem[ x] = xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
# finding 0x10xx11101010000: found? 1, mem[ 5] = 00x01x1110xxxx000
```

شکل ۱۵: خروجی ترمینال برای سرچ های انجام شده

پایان